

pretio simoniæ; nam ex illis capitibus potest dari simonia quia prohibita; ergo etiam ex parte venditionis, nam est eadem ratio; sicut enim ibi per prohibitionem aliquid constituitur in ratione materiæ simoniæ, quod natura sua non erat, et aliquid in ratione pretii, quod non erat tale ex natura rei, ita aliquam commutationem, vel pactionem, seu largitionem temporalem cum ordine ad spiritualem receptionem, potest prohibitio efficere proximam materiam simoniæ, quæ de se talis non erat: nulla enim sufficiens ratio dissimilitudinis reddi potest. Quod si aliqua talis actio vel compositio inter spirituale et materiale, de se non simoniaca, potest per legem canonicam prohiberi ut simoniaca, profecto etiam gratuita donatio facta ratione rei spiritualis, tali vel tali modo, licet de se iniqua non sit, potest ex vi prohibitionis fieri simoniaca. Probatur consequentia, quia potest intervenire eadem ratio prohibitionis in eadem materia religionis, et eodem intuitu. Et hoc etiam confirmant dicta in præcedenti capite. Nam lex ecclesiastica prohibet aliquas exactiones temporalium rerum pro spiritualibus, etiamsi non petantur ut pretia, sed ut stipendia vel pia opera, si habeant suspicionem simoniæ vel turpis avaritiæ; qua prohibitione stante, actio est vera simonia, etiamsi intentio non dirigatur ad pretium, nec largitiones illæ sint extra latitudinem gratuitarum remunerationum; ergo, stante simili causa et ratione, poterit talis prohibitio extendi ad dona gratuita non extorta, sed omnino oblata.

6. Declaratur autem hæc ratio, et simul contraria solvitur. Nam, licet gratuita donatio, ut sic, non sit contractus onerosus, nec permutatio unius rei pro alia, tamen quando res non donatur, nisi aliqua alia recipiatur, ita ut vel ex modo et occasione donationis constet, vel saltem verisimiliter appareat donationem illam non fieri sine respectu et ordine ad aliam; tunc licet forte in re ipsa et coram Deo talis donatio gratuita sit, coram hominibus habet quandam umbram et suspicionem permutationis; ergo merito potest lex ecclesiastica propter reverentiam rerum sacrarum, et ad vitanda pericula simoniæ, illam donationem tanquam simoniacam prohibere. Patet consequentia, quia, stante prohibitione sub illo intuitu, actio illa est contra religionem, et injuriosa rei vel actioni sacræ per modum cujusdam commutationis, saltem apparentis, et ea ratione prohibita; ergo habet malitiam contra religionem, quæ ad aliud vitium ejus non spectat, nisi ad

simoniam. Unde, licet illa non sit vera venditio, potest esse vera simonia, quia satis est quod sit apparens venditio, seu præsumpta, aut suspecta venditio rei spiritualis, et quod eo titulo sit lege prohibita. Et ita est intelligenda simoniæ definitio, sicut de aliis particulis diximus, scilicet, ut sit venditio, aut vera quoad simoniam contra jus divinum, aut reputata per legem quoad simoniam prohibitam. Dices: erit ergo talis simonia non vera, sed putata, vel præsumpta? Respondetur negando consequentiam, quia præsumptionem et apparentiam habebat talis actio de se, et ante prohibitionem Ecclesiæ; per prohibitionem autem constituitur in ratione veræ simoniæ, quia jam est actio vere prohibita sub tali ratione, et ita imago illa venditionis supponitur ad prohibitionem, et est quasi motivum ejus: malitia autem simoniæ sequitur ex prohibitione. Unde licet quantum ad materialem actionem possit simonia, quia prohibita, dici impropria, et non vera, respectu venditionis rei spiritualis, quæ vere talis est, et per se mala; nihilominus, quoad malitiam, vera simonia est, et fortasse ejusdem rationis.

7. *Secunda assertio.* — Dico secundo: non omnis prohibitio gratuitæ donationis facit actionem simoniacam, sed illa tantum quæ fit intuitu religionis in tali materia, quæ aliquo modo spectat ad commutationes voluntarias sacrarum rerum, ut tales sunt, cum temporalibus, cum vilipendio, et injuria rerum sacrarum. Hæc assertio constat ex dictis, quia talis prohibitio sufficit ad constituendam actionem simoniacam, ut ostensum est; aliæ vero, quæ sub aliis rationibus fieri possunt, non sufficiunt, quia in eis cessat prædicta ratio, et ita semper constituent actus in alio vitiorum genere. Et utraque pars declarabitur magis, discurrendo per jura in prioribus rationibus dubitandi allegata. Nam in primo argumento afferebatur cap. *Sicut Episcopum*, per quod illa petitio et exactio sine dubio prohibita est ut simoniaca, et consequenter etiam datio, *quæ ex ambientis petitione procedit*, ut ibi dicitur; nam illa non caret macula, uti ibi significatur, utique simoniæ, nam de hac tantum ibi sermo erat, et hoc intuitu fit illa prohibitio, ne ordinatio vendi videatur. Unde ab illo capite sumptum est caput primum sub titulo de Simonia collocatum, quod proinde veram simoniam prohibet, et in eodem sensu accipiendum est, ut prohibeat non absolute omnem donationem gratis oblatam, sed petitam, et exactionem ejus. In Concilio autem Tridentino, ut notavi,

augetur prohibitio etiam ad sponte oblata; ibi tamen non ita clare explicatur simoniæ ratio; solum enim dicitur: *Quoniam ab ecclesiastico ordine omnis avaritiæ suspicio abesse debet.* Tamen infra vocat contrarios *abusus, et corruptelas, simoniacæ pravitati faventes.* Unde verisimile est, etiam spontaneas oblationes seu donationes ex vi illius juris esse prohibitas ut simoniacas, unde eisdem pœnis juris illas subjecit, juxta c. *Placuit ut de*, 22, 1, q. 1, ubi de simonia sermo est. Et hanc partem confirmant etiam jura in tertio loco citata; nam sine dubio in illis est sermo de simonia, et maxime id expressit Concilium Tridentinum. Et idem dicendum est de omnibus juribus, in quibus materia ipsa et verba legum id postulant, ut sunt multa sub titulo de Transactionibus, quæ postea tractabimus; et maxime juvant quæ sub titulo de Simonia inventa fuerint.

8. At vero jura, quæ secundo loco afferebantur, alteram conclusionis partem declarant et suadent. Nam prohibitio facta in c. 1, de Censibus, in 6, non videtur ad simoniam pertinere, quia nec illa prohibitio continetur sub titulo Simoniæ, nec materia vel ratio ejus, nec verba legis id postulant. Prohibet enim visitatoribus ecclesiasticis et ejus familiaribus, ne aliquid ultra debitas procuraciones recipiant. Et pro ratione reddit, *ut non quæ sua sunt videantur quærere, sed quæ Jesu Christi.* Quæ ratio ad simoniam non spectat, nec ibi invenitur aliud verbum quod illam indicet. Pertinet ergo illa prohibitio ad justitiam, et ad vitandam avaritiam, ac turpem quæstum. Idem censeo de cap. *Statutum*, de Rescript. Quamvis enim in principio illius, § *Insuper*, dicatur: *Ut gratis et cum omni puritate iudicium coram ipso procedat*; per quæ verba videri potest prohibitio fieri intuitu vitandi simoniam, nihilominus receptio contra illam prohibitionem non videtur esse simoniaca, sed injusta, ac turpis quæstus. Nam illa prohibitio pertinet ad iudices a Sede Apostolica deputatos, et per illam non intenditur cultus religionis aut rerum sacrarum, sed integritas et puritas iudicii, et ut acceptiones personarum, et corruptiones iudicium, et omnia onera litigantium evitentur, et ideo prohibitio illa alterius rationis existit. Idem ergo dicendum est de omnibus similibus prohibitionibus, in quibus ratio simoniæ sufficienter non exprimitur. Et ratio moralis est, quia per gratuitam donationem, non incurritur simonia ex natura rei, ut dixi; ergo si non invenitur prohibitio satis expressa, non erit aliqua simonia, esto sit aliud vitium. Eo vel ma-

xime quod simonia est gravissimum, vitium, magisque pœnis expositum, et ideo non debent de illo intelligi jura, nisi vel materia cogat, vel verbis legis satis declaretur, quia in dubio benignior interpretatio adhibenda est, juxta vulgares regulas juris.

CAPUT L.

AN PACTIO ET TRADITIO REI TEMPORALIS AD OBTINENDAM SPIRITUALEM EXCUSATUR A SIMONIA REALI ET CONVENTIONALI, PROPTER INTENTAM REDEMPTIONEM VEXATIONIS?

1. *D. Thomas duas regulas assignavit circa hanc rem.* — Explicuimus in superioribus nonnullos modos, quibus pactio et conventio, atque etiam traditio rei temporalis pro spirituali obtenta vel obtinenda, licite et absque simonia fieri possit, quia non pretium, sed stipendium, aut gratuitum donum, alias debitum, honesto modo et sine repugnantia legis accipitur. Nunc supersunt duo alii tituli, quibus hæc pactiones et largitiones fieri solent, non directe ad rem spiritualem, obtinendam, sed quasi per accidens ad removenda impedimenta, quæ per vexationem vel per litem occurrere solent. Et de priori dicemus in hoc cap.; de posteriori in sequenti. Attigimus autem hanc materiam de redemptione vexationis supra, cap. 12, de vexatione circa receptionem sacramentorum, et ex natura rei magis quam ex jure positivo diximus: hic vero potissime tractanda est in materia beneficiorum, et magis juxta canonicum jus, quam ex solo naturali, quamvis neutrum sit prætermittendum. Sunt autem in hac materia duæ magistræ regulæ, quas D. Thom. posuit, d. quæst. 100, art. 2, ad 5, et communiter receptæ sunt, quas explicando materiam hanc expediemus.

2. *Prima regula.* — Prima regula est: post jus acquisitum, seu obtentum beneficium, aut aliud spirituale donum, non est simonia redimere vexationem, quæ pro jure tollendo injuste infertur, vel probabiliter timetur. Ita D. Thomas supra, concordantque ibi Cajetanus, Sot., et alii expositores. Et Paludan., Major., et alii, 4, d. 25, cum multis, quos retuli d. c. 12. Idem docet Glos., in cap. *Nullus Episcopus*, 124, 1, quæst. 1, verb. *Restituat*, et in cap. *Quæsitum*, 1, 1, quæst. 3, verb. *Redemptione*: et Glos. 1, in c. *Decimas*, 3, 16, quæst. 7. Item Glossa 1 et 2, in cap. *Dilectus*, 1, de Simon., ubi est hæc communis sententia Innocent., Panor., et aliorum; Præposit., 1, quæst. 1, in

prine. numer. 27; Turrecr., in d. cap. *Quæsitum*, et cap. *Altaria*, 1. quæst. 3; Paul. Burgens., de Irregular., tit. de Simon., num. 58; Navar., d. cap. 23, num. 102, verb. *Octavo*; Sylvest., verb. *Simonia*, quæst. 3, regul. 3, et quæst. 13, in prine.; Angel., ver. 2, n. 13; Anton., d. cap. 5, § 13; Redoan., 2 p., c. 31, num. 48, et 3 p., cap. 2, numer. 5; Rebuff., in Praxi, titulo de Simonia, in renuncia., a num. 18, et omnes Summistæ. Probaturque satis clare in cap. *Dilectus*, 1, de Simon., ubi præpositus quidam alteri pecuniam dedit sub promissione non inferendi sibi injusta gravamina, et non censetur simoniacus; imo Papa censuit servandam fuisse promissionem. Item probatur ex d. cap. *Quæsitum*, ubi quidam religiosi, redimentes vexationes quas patiebantur in ecclesiis quas possidebant, nihil peccasse supponuntur, ut omnes notant. Ratio vero est, quia ille, qui sic redimit vexationem sibi illatam, non dat illam pro aliqua re spirituali, sed pro vitanda injuria, nec etiam per illam pecuniam aliquid spirituale acquirit, nam supponitur jam habere, et nihil de novo acquirere. Ut autem hæc assertio et ratio declarentur, nonnulla objicienda sunt.

3. *Objectio prima.* — *Secunda.* — *Tertia.* — Primo, objici potest c. *Matthæus*, de Simon., ubi quidam, legitime electus a majori parte eligentium, qui pecuniam dedit paucis, qui in electionem non consenserant, ne se vexarent, simoniacus censetur, et tamen habebat jus acquisitum per electionem; ergo. Secundo, si ratio facta esset valida, sequeretur licitum esse possidenti beneficium dare pecuniam ad redimendam vexationem etiam justam, ut, verbi gratia, ne privetur beneficio a prælato, qui juste potest eum privare, vel ne accusetur de crimine digno privatione. Consequens est falsum, ut ab omnibus supponitur; ergo. Sequela probatur, quia etiam tunc nihil spirituale acquirit, sed solum removet impedimenta, parumque ad simoniam videtur referre, quod vexatio sit justa, vel injusta, nam semper sola vexatio venditur et redimitur, et per hoc nihil spirituale acquiritur. Tertio, a fortiori sequitur non esse simoniam, dare alteri pecuniam, ne mihi litem moveat circa beneficium quod possideo pacifice et bona fide, quia tunc vel vexor non juste, vel saltem dubie. Consequens est falsum, quia post litem motam non licet pecuniam dare ut alter desistat, ut cap. seq. videbimus; ergo nec antea licet dare ne illam moveat.

4. *Occurritur primæ.* — Ad primam variis

modis responderi potest: primo, illam non fuisse vexationem omnino injustam, quia fortasse, licet electio esset a pluribus facta, poterat in dubium revocari, vel propter aliquam incapacitatem electi, vel propter defectum aliquem eligentium, vel in modo eligendi commissum. Ita respondet Glossa ibi, verb. *Paucis*, quæ doctrinam veram supponit, scilicet, ut locum habeat redemptio vexationis in jure acquisito, oportere jus esse indubitatum et certum, et vexationem esse manifeste iniquam, quod verum est, ut statim dicam; tamen non videtur applicari ad illum textum cum fundamento in illo, quia ibi potius significatur vexationem fuisse injustam, ut patet ex illis verbis: *Ei qui magister discordiæ videbatur, certè quantitatis munus solvit; et sic contradictio conquievit.* Non enim diceretur magister discordiæ, si jure suo uteretur; cessatio etiam tam facilis a contradicendo, propter munus receptum, indicat fuisse injustam contradictionem. Verumtamen non sunt hæc verba adeo evidentia, ut omnino cogant, quia non est necesse illum magistrum discordiæ ita vocari, quia injustam faceret contradictionem, sed quia erat caput illius, qualiscumque illa esset. Vel saltem dubium videri potuit an esset clare injusta, vel cum aliquo fundamento probabili; tale enim dubium indicat scrupulus et dubium ipsiusmet electi, qui, nullo accusante, dubium conscientiae suæ fecit Pontifici proponi, quia forte dubitabat qualis fuisset contradictio. Et ideo Pontifex, eligendo in dubio tutiorem partem, consulit illi, ut renunciaret beneficio. Potest ergo hæc expositio textui satisfacere, licet communiter non admittatur.

5. *Respondetur secundo.* — Secundo responderi potest quod, licet vexatio esset plane injusta, redemptio vexationis non erat necessaria, et ideo non fuit licita. Primum patet, quia poterat contradictio per accessum ad superiorem seu competentem judicem sedari et tolli; quando autem facile potest vexatio repelli alia via, non potest licite pecunia redimi, argument. cap. *Ad aures*, eodem, ubi Joan. Andr.; et docet Rebuffus supra, num. 20 et 21, refertens Abb., in dicto cap. *Dilectus*, 1, num. 4; et Felin., num. 3; et idem habet Redoan., 3 p., c. 2, num. 17. Verumtamen hæc responsio supponit doctrinam dubiam, et non satis probatam, et illam sine fundamento ad textum accommodat.

6. Primum declaratur, quia supponitur in illa expositione, redemptionem vexationis non esse licitam, etiam in tuenda re jam acquisi-

ta, nisi ubi tanta est potentia vexantis, ut sine magno discrimine vel stipendio non possit ejus molestia et inquietudo removeri. Hæc autem conditio valde onerosa et scrupulosa est, et D. Thomas ac Theologi illam non significant, nec in ratione aut jure fundamentum habet, sine quo non sunt onerandæ nec illaqueandæ conscientiae. Declaratur assumptum, quia nec est necessaria de jure naturali, nec de jure positivo; ergo. Probatur prima pars, quia, licet quis possit superiorem adire, ut ejus auctoritate se defendat, si facilius et minus, molestum sibi esse existimet, pecunia redimere vexationem, revera non erit simoniacus stando in solo jure divino, quia non comparat per pecuniam aliquid spirituale, ut patet ex dictis; nec etiam est injustus, nam potius ipse patitur; nec potest dici scandalosus, ad inducens alium ad malum, sed potius ad minus malum, quia alter majorem injuriam inferebat, et inducitur ut sit contentus minori, qualis est accipere pecuniam, et fortasse litigando injuste, majora peccata et longiori tempore ille committeret.

7. Secunda pars probatur, quia in jure canonico nulla est talis prohibitio, nam in cap. *Ad aures* nihil tale dicitur; imo Glos. ibi oppositum sentit; præterquam quod in casu illius textus res spiritualis (scilicet absolutio a censura, de qua ibi est sermo) nondum erat comparata, et ideo non est simile dictum Joan. Andr. Et alii etiam auctores loquuntur in diversa specie: requirunt enim hanc conditionem, quando jus non est omnino acquisitum, et vexatio redimenda est ab eodem qui jus est collaturus vel completurus, de quo infra videbimus. Quando autem jus est acquisitum et certum, et vexatio est plane injusta, non requirunt impotentiam moralem resistendi alia via, ut redemptio sit licita; nec mihi videtur talis conditio necessaria, sed satis existimo ut redimens vexationem, minus dispendii aut incommodi sentiat in illo modo repellendi vexationem, quam in aliis. Unde tandem ostenditur altera pars, quia ex d. cap. *Matthæus*, non potest colligi magistrum illum discordiæ non fuisse adeo potentem aut industrium, ut non posset adeo potentem aut molestiam inferre, quam esset donum aut pecuniam accipere; nec de hoc aliquid affirmare quis potest, nisi divinando. Adde quod, licet illa conditio esset necessaria propter debitum ordinem servandum, vel propter vitandum scandalum, aut alias causas, nunquam esset simonia illam non servare, et redimere vexatio-

nem, quia revera non esset emptio rei spiritualis; ergo non posset illo modo habere locum responsio illius textus, etiam admissa illa conditione, ejusque transgressione in casu ejusdem textus.

8. *Respondetur tertio.* — Tertia et communis expositio est, illum redemptorem suæ vexationis ideo fuisse judicatum simoniacum, quia erat tantum electus, et non confirmatus, et ita nondum habebat plenum jus. Ita significat ibi Innocentius, qui sentit, ante confirmationem non licere redimere vexationem, etiam injustam, et hoc sequuntur ibi Panormitanus, Cardinalis, et alii. Sed hæc sententia continet difficilem doctrinam, nisi sano modo intelligatur; nam rite electus et non confirmatus dupliciter potest vexari. Primo, in ipsa electione, procurando inique cassare illam, et defectum, quem non habuit, calumniari, etc. Secundo, in prosecutione, seu in confirmatione. Si vexatio sit priori modo, et sit clare injusta, sine dubio potest redimi sine culpa, quia etiam tunc per talem redemptionem nihil spirituale acquiritur, sed jus illud acquisitum, qualecumque illud sit, conservatur. Et ita dixit Bellamera, quem refert Præpositus supra, numero 3. Et licet ipse dubitare videatur, tandem consentit. Et sequitur aperte ex declaratione, quam prius numero 27 posuerat, scilicet, cum dicitur non habens plenum jus, non posse redimere vexationem suam ab aliquo, intelligi quoad illa quæ restant, vel quoad jam facta, quæ juste poterant impugnari. De qua declaratione infra videbimus quoad id quod directe continet; nunc ex illa per argumentum a contrario colligimus, electum rite, si impugnetur injuste in ipsamet electione jam facta, posse redimere vexationem suam. Item electus, et confirmatus, et institutus in beneficio, licet non sit possessionem adeptus, et fortasse non possit vexationem circa possessionem redimere, de quo infra, nihilominus si vexetur circa jus acquisitum per institutionem, vel confirmationem, redimere vexationem poterit secundum omnes, quia non ultra progreditur, sed quod habet tuetur; ergo idem est in electo. Imo idem est in quocumque jure, quod jam habetur, sive sit in re, sive ad rem, sive proximum, sive remotum; nam pro illo tuendo licite redimitur vexatio; ut si quis violenter detineatur, ne intra terminum possit beneficio opponi, potest redimere vexationem, quia non emit beneficium ullo modo, sed libertatem redimit, in qua habet jus. Item si legitime præsentatus in ipsa præsentatione vexa-

tur, impugnando injuste illam, etc., et sic in cæteris. Ratio clara est, quia eadem est proportio defensionis cujuscumque juris ad illam, si jus illud solum consideretur ut quid possessum et habitum, sicut revera est; tunc enim idem jus procedit, si redemptio sistat in defensione talis juris.

9. Non potest ergo cap. *Matthæus* intelligi de redemptione vexationis in ipsa electione. Debet ergo intelligi in prosecutione illius, et in hoc sensu recte procedit sententia Innoc., et communis, ut mox dicemus. Et quamvis in textu non expresse habeatur fuisse hunc vexationis modum, tamen ex sufficienti enumeratione potest verisimilius colligi, et ex materia, et ex verbo illo, *voluntate turbata*; nam, cum electio supponeretur facta a majori parte, et pauci essent qui contradicerent, verisimilius est jam non electionem, sed confirmationem impugnare voluisse, et ideo electum multum timuisse; id enim significat verbum illud *voluntate turbata*, ac subinde voluisse redimere vexationem, ne progressus electionis suæ ad confirmationem impediretur; et ita ille textus nihil facit contra superiorem regulam.

10. *Occurritur secundæ objectioni supra posite.* — Et ex his facilis est responsio ad alias objectiones. Ad secundam enim de vexatione justa, respondetur negando sequelam et similitudinem rationis. Omnes enim Doctores constituunt discrimen in hoc inter vexationem justam et injustam, ut hanc liceat redimere, non illam. Ita Panorm., Felin., et alii supra citati; et hoc supponit ut certum Glossa citata in d. cap. *Matthæus*, quæ quoad hoc ab omnibus approbatur. Idem Navar., cons. 41, de Simon., num. 2; et Redoan., 3 p., cap. 22, num. ultimo; qui rationem reddit, quia justa vexatio non est vexatio, sed correctio, et ideo illam vendere aut emere non licet. Quæ tamen ratio non est universalis, quia possunt esse aliæ justæ vexationes, quæ non sint correctiones, ut si quis vexare velit, impetrando beneficium, vel quid simile. Et præterea illa ratio probat rem esse illicitam ex alio capite, scilicet, quia emitur perseverantia in culpa, et impunitas in peccando, non tamen videtur probare simoniam. Ideo alii probant hanc simoniam ex capite *Nemo*, de Simon., ubi simonia censetur, desistere a correctione propter pecuniam. Sed illa est alia species simoniæ, quæ committitur in emptione omissionis spiritualis functionis, de qua non est certum esse propriam simoniam, licet nos id concedamus, ut supra tractatum est; non tamen probat illa

ratio, nec textus ille, de simonia circa ipsum beneficium de qua hic tractamus, et de qua procedit secunda difficultas supra posita. Ratio ergo esse videtur, quia quando quis juste vexatur circa beneficium, vel quodcumque jus spirituale jam habitum, eo ipso jus illud non est omnino firmum, sed juste irritabile, vel auferibile; qui ergo redimit talem vexationem, aliquid spirituale emit, quia per pecuniam comparare vult conservationem beneficii, seu firmitatem infirmi juris, et ideo simoniam committit. Et ita ad secundam objectionem negatur sequela; ad probationem autem negatur assumptum, nam quando vexatio erat justa, per redemptionem ejus paratur via ad firmandum jus, et conservandum, quod vel a principio fuit infirmum, vel successu temporis factum est, ut in casu illo de volente impetrare beneficium; non enim posset esse impetratio justa, nisi vel collatio a principio habuisset defectum, vel postea per delictum, vel alio modo fuisset jus infirmatum; et idem invenietur in omnibus similibus.

11. *Respondetur tertiæ objectioni.* — Unde etiam facile patet resolutio ad tertiam de remotione litis futuræ, præveniendò per pecuniam. Aut enim lis quæ timetur futura, est evidenter injusta, vel justa, aut dubia; in priori casu, licitum est vexationem redimere, seu data pecunia litem impedire, ne moveatur. Ita docent omnes citati, et Glossa, in capit. *Cum pridem*, de Pact., et ibi Abbas, num. 9, et patebit a fortiori ex dicendis cap. seq. Ratio vero est, quia illa est injusta vexatio, et de facto, non de jure, et circa rem acquisitam, ut supponitur; parumque refert quod vexatio fiat per vim privatam, vel per judicem: imo etiamsi fieret ab ipso iudice, vel prælato, liceret illam redimere, ut recte notavit Præpos. supra; ergo idem est, etiamsi futura sit a privato, utendo iudice ut instrumento quocumque modo. At in secundo casu, quando lis est justa, non est locus redemptioni, ut per se evidens est. Neque etiam in tertio, quando res est dubia; tum quia eo ipso lis est justa, si dubium sit probabile; tum etiam quia si lis est dubia, titulus, vel jus spirituale dubium est; ergo non licet illud pecunia firmare, ut diximus.

12. *Conditiones necessariae ut redemptio vexationis probetur.* — *Prima conditio.* — Tandem ex his colligere licet conditiones necessarias ut redemptio vexationis illatæ in jure acquisito sit licita. Prima est, ut jus sit certum et indubitatum; alias nondum simpliciter habetur,

ut notavit Panorm., in d. cap. *Cum pridem*, de Pact., num. 9; Felin., dicto cap. *Dilectus*, num. 3; Rebuffus, d. tit. de Simon., num. 18, qui declarat tunc dici posse, aliquem habere jus certum, quando ei a peritis consultum fuerit, jus suum esse præcipuum. Et illum sequitur Redoan., 3 p., cap. 2, numero 16, qui etiam refert Nicol. de Mil., verb. *Simoniam*. Intelligendum autem hoc esse videtur, quando in tali scientia, periti communiter judicant esse certum, quod tale jus sit præcipuum, nam tunc in dubio debetur habenti illud. Addo etiam circa hanc conditionem, in tantum esse necessariam, in quantum ad injustam vexationem necessaria est. Nam si quis habeat jus acquisitum, quod una via et titulo infirmari posset, et in dubium vocari, et alius non illo modo, sed per aliam injustam vexationem tentet illud auferre et molestare, certe licitum esset redimere vexationem, quia tunc injuste vexatur in eo quod vere habet, et comparatione facta ad talem vexationem jus illud potest dici certum. Idemque esset si, cum jus sit dubium ut unum (ut sic dicam), alius per vexationem velit illud reddere dubium ut decem, per falsas calumnias, aut imposturas, et sic de aliis; nam in his omnibus eadem ratio cum proportionem locum habet.

13. *Secunda conditio.* — *Tertia.* — *Quarta.* — Secunda conditio assignari solet, ut jus sit plenum, quæ intelligenda est modo supra explicato; et de illa dicentur plura in regula sequenti. Tertia est ut vexatio sit injusta, quæ jam etiam declarata est. Quarta, ut vexatio sit de facto, et non de jure: ita enim loquuntur dicti auctores. Hæc tamen conditio cum præcedenti coincidit; non enim est sensus, necessarium esse ut vexatio sit per violentiam facti, ut comminando mortem, inimicitias gerendo, et non per viam iudicii et litis; quia, ut dixi, si lis sit plane injusta, vexatio redimibilis est, et de facto esse censetur, non de jure. Tunc ergo solum dicitur esse de jure, quando injusta non est, et ita eadem est conditio hæc cum præcedenti. Ultima additur ab aliquibus, quod vexationis redemptio sit moraliter necessaria, ita ut aliud remedium sine magno dispendio adhiberi non possit. Sed hæc conditio non est necessaria, ut explicavi; satis enim est quod redemptio sit facilior et expeditior via, secluso semper scandalo. Aliam conditionem statim explicabo.

14. *An sit simoniacus, qui recipit pecuniam, ut desistat a vexatione inferenda.* — *Resolutio.* — Ultimo, interrogari potest circa hanc regulam, quid dicendum sit de recipiente pe-

cutiam ut a vexando cesset, an simoniacus sit, vel quomodo peccet. In hoc Præpos. supra, numero trigesimo, simpliciter dicit hunc esse simoniacum, et dicit, esse communem sententiam in d. c. *Dilectus*; sed neque Glæs., neque Panorm., neque Felin., vel alii, ibi vocant illum simoniacum, sed injustum, vel iniquum. Unde assero imprimis, ex vi exceptionis pecuniæ illo titulo, simoniam non committere, nisi materia vexationis spiritualis sit. Declaratur prior pars, quia ex vi redemptionis vexationis, nihil spirituale vendit qui pecuniam accipit, sed solam omissionem vexationis iniquæ, quæ temporale quid est. Et ideo oportet ut non cedat alicui juri spirituali, nam tunc utrinque esset simonia, quia non redimeretur vexatio facti, sed juris; ergo quando vexatio tantum est facti, non venditur spirituale recipiendo pecuniam. Item alter nihil spirituale emit, ut ostendimus; ergo ipse nihil spirituale vendit. Unde obiter colliges, quod si patiens vexationem talem, non temporale quid, sed spirituale aliquid daret pro redimenda vexatione, simoniacus esset. Ut si is qui vexatur in pingui beneficio quod possidet, offerat vexanti aliud tenue beneficium, quod habet, vel facere illum vicarium suum, vel procurare illi aliud beneficium, ut a vexando desistat, simoniam committet. Patet, tum quia dat spirituale pro temporalibus, tum quia ille qui vexat, tunc simoniacus est, non quia vendit vexationis cessationem, sed quia pro re spirituali illam vendit, seu potius quia rem spiritualem per illam emit; tum denique quia tunc beneficium non pure datur nec accipitur, sed cum pacto et conditione iniqua. Exemplum esse potest in c. *Euphemium et Thomam*, 2, q. 3, ubi illi duo ut simoniaci puniuntur, quia pro relinquenda Episcopi accusatione ordines receperant. Verum est illam non fuisse redemptionem vexationis, quia accusatio justa erat, ut constat ex Gregor., lib. 4, epist. 50, alias cap. 94. Tamen, si attendatur ratio Gregorii, non minus fuisset simonia, etiamsi accusatio fuisset injusta: *Nam nimis indignum (ait) et contra regulas ecclesiasticæ disciplinæ est, ut honore, quem non ea meritis, sed pro sceleris præmio perceperunt, fungantur.*

15. *Ultima conditio.* — Atque hinc intelligitur alia conditio (quam supra huc remisimus) necessaria ad licitam redemptionem vexationis, scilicet, ut res, quæ datur pro tollenda vexatione, sit res temporalis, et in commuta-